

Hij was sinds 1998 hoofd inspectie Landbouwonderwijs, na een carrière bij de Nationale Raad voor Landbouwkundig onderzoek-TNO en vervolgens bij LNV. Met de invoering van de WOT en het opgaan van de Landbouwonderwijsinspectie in die van OCW in augustus 2003 werd hij coördinerend inspecteur voor de BVE sector bij de onderwijsinspectie. Een interview met Martien de Vries, vlak voor zijn vut ingaat.

◀ *Martien de Vries: "De minister van LNV heeft een overdreven focus op de inhoud"*

Coördinerend inspecteur BVE sector Martien de Vries gaat met vut

'Ik ben er dubbel in'

Over de overgang van de inspectie naar OCW: "Voor de persoonlijke ontwikkeling van de inspecteurs en voor een eerlijk en fair oordeel naar de aoc's is de inbedding in een groter geheel een goede beslissing geweest. Er komen nu veertig mensen van de inspectie op de aoc's, waar we eerder met z'n tien waren. Een oordeel dat wordt gegeven door meer mensen is kwalitatief waarschijnlijk het juiste oordeel. Daarbij is de continuïteit van de inspectie nu beter verzekerd. Ik ben er wel dubbel in. Van de volgens mij twijfelachtige redenen van die overgang naar OCW – kwaliteitsverbetering en meer efficiency – vind ik namelijk weinig terug bij de nieuwe inspectie."

"Ik stond achter de overgang, omdat het werkveld van de inspectie landbouwonderwijs te beperkt was. Wanneer een inspecteur in vijf jaar alle instellingen twee of drie keer heeft gezien, is het goed voor hemzelf en voor de instellingen dat hij andere instellingen gaat bezoeken. Die verruiming was voor mij persoonlijk een verrijking, vooral doordat ik kennisnam van de ontwikkelingen bij de roc's. Was die overgang er niet geweest, dan was ik weggegaan, net als enkele andere medewerkers."

"Duidelijk is wel dat het toezicht nu niet veel efficiënter gebeurt of veel beter. Want dat deden we met het team al goed. Dat had te maken met de samenhang die je kon bewerkstelligen tussen de beleidsdirectie, het aoc-veld en de inspectie. Er was een nauwe relatie tot het ministerie. Om die

Hierdoor heeft de inspectie een te grote achterstand in informatie. Er is te weinig chemie tussen de ontwikkelingen in het veld waarvan wij moet afweten, en andersom weten de instellingen te weinig van wat de inspectie doet."

Over de kwaliteit van het groene onderwijs: "Nog onlangs, tijdens het overleg van OCW en LNV met de vaste

wordt heel vaak met een 45-minutenrooster gewerkt. Dat vereist dat je drie uur meer les geeft in de week en dat doen enkele aoc's niet. Dan kom je niet aan de vereiste 32 x 50 minuten. Bovendien zien we dat van het veronderstelde grote voordeel van de doorlopende leerlijnen van vmbo naar mbo in de praktijk maar heel weinig terecht komt."

"Overigens spreek ik steeds met alle

'De inspectie komt op nog grotere afstand te staan van de instellingen'

Kamercommissies (zie vgo nr. 4, MS) hoor ik de kamerleden tegenover minister Veerman alleen maar zeggen hoe goed het groene onderwijs is. Ik wil die juichtonen nuanceren. De inspectie die op de groene scholen komt, beoordeelt op dit moment de vormgeving van het onderwijsleerproces minder goed dan die van de gemiddelde vo-school. In vergelijking met de roc's – vroeger werd er niet vergeleken – moet het groene onderwijs er op een aantal aspecten heel hard aan trekken. Dat zullen we in het onderwijsverslag van eind april bij de minister onder de aandacht brengen."

"Er wordt niet genoeg actueel en modern onderwijs gegeven. De ict-benutting blijft achter en onderwijs op

waardering die ik heb voor docenten hoor, want het is een moeilijke klus. Ik denk dat docenten te weinig bij elkaar kijken hoe het onderwijs attractiever en effectiever zou kunnen zijn. Buiten en binnen hun eigen school. Te weinig creatief zijn, of te weinig tijd hebben. En laat ik er nog bij zeggen: de groene scholen zijn eenvoudiger om les aan te geven dan scholen met gemengde, lastige leerlingpopulatie. Dus zouden ze buitengewoon veel beter moeten kunnen functioneren. De urgentie en de drang en tot kwaliteitszorg is groter bij grote roc's, die regelmatig slechte resultaten boeken. Bij sommige aoc's is er te veel laksheid in geslopen."

Over de veranderingen sinds 2003:

"De wet op het onderwijstoezicht (WOT) geldt voor roc's, voor aoc's. Daarin zit geen verschil. De omgeving waarin het groene onderwijs wordt gegeven verschilt wel. Aan de andere kant is er bij de roc's een geweldige variatie in onderwijspraktijken. Het enige onderscheid is het bestaan van het praktijkleren bij de ipc's, dat een extra invalshoek biedt om de praktijkgerichtheid te accentueren."

"Willen instellingen advies, dan kan dat. Maar de tijd van het informele contact, dat je nog eens een praatje maakt, dat je mee in de stoel van de besturen gaat zitten, die is echt over. Dat leidt tot een wat grote afstandelijkheid en dat is ook wel goed. In feite →

'Er wordt niet genoeg actueel en modern onderwijs gegeven'

reden was men wat beducht over de onafhankelijkheid van de inspectie. Ik heb die nooit ter discussie willen stellen: we waren onafhankelijk. Wat ik nu zie is dat de afstand tussen beleidsdirectie en de instellingen is gegroeid.

maat, met andere didactische werkvormen, wordt nog weinig gegeven. Mijn kanttekening heeft verder te maken met het feit dat vooral het groene vmbo niet altijd aan het vereiste aantal uren onderwijs komt. Er

zijn er nog steeds vaste contactinspecteurs in Breda, Zwolle en Utrecht die als aanspreekpunt fungeren voor het groen onderwijs. In de formele overdracht van taken is geregeld dat de sectorinspecteur BVE de eerste contacten met LNV onderhoudt samen met een van deze inspecteurs. Zij zouden regelmatig met de beleidsdirectie moeten overleggen over de resultaten van onderzoek en beleidsontwikkelingen. Dat gesprek vindt naar mijn mening te weinig plaats.”

“De inspectie schrijft jaarlijks een onderwijsverslag met een herkenbaar groen deel. Dat is van een rapport van dertig pagina's teruggedrongen tot

Maar pas een jaar of twee, drie jaar later kijkt de inspectie wat er van terecht is gekomen. Waar mogelijk wordt het toezicht geëxtensiverd. De inspectie zal nog tien procent afslanken. Tegelijkertijd: als het intensief moet, gaan we ergens intensief naar toe. Naar de scholen waar de kwaliteit echt zorgelijk is, die minder goed functioneren. Daarvan zijn er ook een paar binnen de groene sector. Er komt dus meer variëteit in het toezicht. In vorm, frequentie en diepgang. Dat is goed.”

“De inspectie baseert zich nog meer op de eigen evaluaties van de scholen en op beleidsgegevens die andere orga-

dende besturen die die andere taken krijgen.”

“Het kan best zijn dat wanneer over tien jaar het systeem van good governance in het publieke bestel goed draait de inspectie zich nog meer terugtrekt - op basis van een globalere analyse van kerncijfers ingrijpt of niet. Dat verwacht ik. Hoe beter het onderwijs hoe kleiner de inspectie. Maar er blijft iets van toezicht nodig op de kwaliteit van het onderwijs, waarin miljarden wordt gestoken. De overheid blijft in die zin de meta-evaluator. En de Tweede Kamer wil natuurlijk geïnformeerd blijven over die kwaliteit.”

‘Van de doorlopende leerlijnen van vmbo naar mbo komt weinig terecht’

vier-vijf pagina's. Hierover en over vormen van integraal toezicht spreekt de inspectie met LNV.”

Over het onderwijsbeleid van LNV: “Ik vind dat LNV een overdreven en eenzijdige focus op de inhoud heeft: vitaal platteland, gewasbescherming... Maar de inhoud wordt al op een uitstekende manier bepaald in het samenspel van onderwijsinstellingen, AOC Raad, ondersteunende instellingen en Aequor. Op die wijze zijn eisen gesteld aan basisvorming, de leerwegen en de kwalificatiestructuur. De minister van LNV moet onderwijsminister worden. Het geld moet vrijer besteed kunnen worden, in middelen en vooral in didactiek, waar het knelpunt van veel instellingen ligt.”

Over het toezicht door de inspectie: “Een inspectierapport is een stand van zaken. De verantwoordelijkheid voor de kwaliteit ligt bij de instellingen zelf. Het is een taak van het bestuur of van de directie van de school om verbeteringen te bewerkstelligen. Wij nemen die verantwoordelijkheid niet over. De inspectie is primair een toezichthoudende organisatie. Door de aard van het toezicht geef je stimulanzen. Door voorbeelden te laten zien, door te spiegelen, door te vertellen.

nisaties aanreiken en maken daarmee risicoanalyses van alle instellingen. Op basis daarvan worden inhoud en frequentie van toezicht bepaald. Dat is de lijn die vier-vijf jaar geleden is ingezet en de komende jaren versterkt wordt doorgezet. Nog boeiend genoeg om mee te maken, alleen ik doe het niet.” “Een nieuwe poot van de inspectie wordt het integraal toezicht dat samen met de accountantsdienst en CFI, dat de financiën van de instellingen behartigt, wordt uitgeoefend. Hier wordt overigens als anderhalf jaar over gesproken en er is, in ieder geval binnen LNV, nog geen enkel project geïntegreerd toezicht gestart...”

Over de toekomst van de kwaliteitszorg: “Er is een maatschappelijke ontwikkeling naar good governance. Een bestuur doet zelf aan kwaliteitszorg, aan metingen, aan evaluaties. En verantwoordt zich over de kwaliteit en de prestaties naar de omgeving, die daarom vraagt. De raad van toezicht moet erop sturen dat dit gebeurt. Momenteel gaat alle aandacht naar de nieuwe CKS en te weinig naar borging en metingen. Het is nog geen gemeengoed. Hier is nog een wereld te winnen. Voor mijzelf zie ik de komende jaren een rol als adviseur binnen de instellingen, of voor de toezichthou-

Over het einde van zijn functie: “Een opvolger? Nee, het werk van een hoofdinspectie landbouwonderwijs zit in de organisatie bij andere functionarissen. Daar zeg ik niet te veel over in dit interview. Ik ben blij dat ik weg kan; ik ben tevreden hoe de inspectie landbouwonderwijs geïntegreerd is in OCW. Maar één ding is persoonlijk mislukt; voor een leidinggevende landbouwonderwijs was binnen deze onderwijsinspectie geen goede plek.”

Marleen Schepers